

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK.
 ÓF. ÁR: 1 ÉVRE 12 KOR., 1/2 ÉVRE 6 KOR.,
 1/4 ÉVRE 3 KOR. EGY SZÁM 24 FILL.

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.
 AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
 MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ES KIADÓHIVATAL:
 KOLOZSVÁR, BELKÖZÉP-UTCZA 11. SZ.
 MINDEN KÜLDEMÉNY ODA INTÉZENDŐ.

Kérjük
 az előfizetéseket megújítását.

TARTALOM:

Álló eredeti cikkek:	
Az ankét küszöbén. II. Éber Ernő.	9
Első segély az állatok betegségeinél. II. J.	10
A sepróczirok természetéről. I. Kiss Lajos.	10
Kisbetegek közlemények	11
Irodalmi szemle:	
Hazai lapokból. —r. —ő.	12
Külföldi lapokból. É.	13
Könyvszemle. B.	14
Egyleti élet:	
Meghívó.	14
Vegyes közlemények	14
Közgazdaság, üzlet, forgalom	16
Hirdetések	

A legjobb magvak

legolcsóbb beszerzési

forrása

MAUTHNER ÖDÖN
 cs. és kir.
 udvari szállító,

József főherceg Ő cs. és kir. Fensége
 udvari szállítója, a román király Ő Felsége
 udvari szállítója, Ferdinánd bolgár fejedelem
 Ő kir. Fensége udvari szállítója, a szerb
 király Ő Felsége udvari szállítója, Fülöp
 szász-coburg-góthai herceg Ő kir. Fensége
 udvari szállítója

magkereskedése

BUDAPESTEN,

VI. ANDRÁSSY-ÚT 23-IK SZÁM. (28.)

Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Az ankét küszöbén.

II.

Az, amit a telepítés gyűjtőneve alá besorítottak, az erdélyi kérdés az egyedüli, amely állami beavatkozást involvál. Itt hazafias motívumokat fölhozni nem frázis. Hacsak nem akarjuk frázisnak minősíteni, a hazafiasság fogalmát magát is. Állítsuk szem elé a száraz, rideg, kérélyelhetetlen és megdönthetetlen tényeket. Erdélyben eddig körülbelül 270,000 hold az, amit az oláh pénzüzetek magyar kisbirtokosoktól megszereztek, középbirtokokká formáltak és megalakították az erdélyi oláh gentryt. És még sokkal több az, amit már kikezdték, a mire az oláh pénzüzeteknek már sok és sok milliójuk van rátáblázva. Haszonnal dolgoznak az oláh bankok, vagy haszon nélkül, csupán hazafiságból? Ki törődnek ezzel, mikor látjuk azt, hogy akár van anyagi hasznuk, akár nem, az ő működésüknek óriási haszna van nemzetükre. És óriási kárára a mi nemzetünknek. És úgy tetszik nekünk, könnyebb volt Hunyadinak Drakul vajdát legyőzni, mint nekünk az Albinát. De meg kell tennünk. Vagy adjuk fel azt a szép frázist, hogy Magyarország. Magyarország magyarok nélkül, az már csakugyan frázis lesz.

Rábiznók a magyar pénzüzetekre annak az ellenkezőjé, amit az oláh pénzüzetek tesznek. Csak hogy azoknak elvégre is csak a nevük magyar s a pénzük berlini, frankfurti, osztrák. S melyik német töképenzes tenné kockára a pénzt a magyarok kedvéért!

Legyünk tisztába vele. Megint egyszer odajutottunk, hogy az állam hatalmát és pénzt kell igénybe vennünk. Ez végre is magyar állam s a pénze magyar pénz. S az államnak még pénzt sem kell adni, csak hatalmi és erkölcsi presztizsét fölhasználni.

Az állam irassa össze közegei által az oláh pénzüzetek által megterhelt ingatlanokat s a megterhelések nagyságát. Egy pénzüzetet vagy a pénzüzetek konzorciumát bizza meg ezeknek a jelzálogkölcönöknek a konvertálásával, mely által az oláh pénzüzet követeléseit kielégítettén, a jelzálogjog a magyar pénzüzet javára kebeleztessek be a földbirtokra. A föld tulajdonosa a magyar pénzüzetnek nem annuitást fizet, hanem — a mi rá nézve jóval kisebb megterhelés — a pénzüzetekkel egy konzorciumba vonandó biztosító-társaságnál életét biztosítja, még pedig a teher nagyságáig. Ilyeténképen a gazdának kevesebbet kell fizetnie s mégis, a mellett, hogy a pénzüzetnek is minden biztosítéka megvan a biztosítási összegben, a jelenlegi tulajdonos halála után a birtok tehermentesen menne át új tulajdonosa kezére.

Készek vagyunk a fiskalitásnak arra az ellenvetésére, hogy a jelzálogjog mint dologi

jog, nem hozható nexusba az életbiztosítással, mint teljesen személyi jogviszonnyal s hogy nem helyes az, hogy a ki hasznos befektetés céljából csinálta az adósságot, annak utódja tehermentesen kapja meg a birtokot. Mondom, ez fiskális szempont, a mi ellen szól az, hogy az a teher nem is mindig hasznos befektetésből, hanem sokszor könnyelműségből, vagy hibás számításból származott és az az érzelmi motívum, hogy az utódja java általánoságban minden embernek szeme előtt van.

S ha az utód idők folyamán kölcsönre szorul, ugyanolyan módon életének biztosításával megkaphatná a kölcsönt. Ezzel elérnök egyuttal azt is, hogy az oláh birtokosok is ide fordulnának kölcsönökért, a jelzálogjog magyar pénzüzetek javára lenne birtokukra bekebelezve, s ha tehermentes is lenne az ő birtokuk is, az már maga nagy negatív eredmény lenne, hogy az oláh pénzüzeteknél nem vennék fel a kölcsönt. Hazafiságra nincs semmi számítás ebben a terv vázlatban. Tisztára az egyéni érdek és az egyéni önösség képezi a psychikai alapot. S én ezt erősebbnek tartom a másikkal.

Nem is a hazafiasságát vesszük igénybe a magyar pénzüzeteknek sem, mert ezek a konvertálásnál s az egész finanszírozásnál nyereséggel doigozhatnának. Az állam által ellenőrizett nyereséggel. Tehát megengedett tisztességes nyereséggel.

Az állam föladata lenne ezeket a pénzüzeteket megalakulásukban támogatni, a rendelkezésére álló eszközökkel dolgukat megkönnyíteni.

Ha sikerült a végre is nyereségre alapozott oláh pénzüzeteknek eloláhosítani egész vidékeket, akkor sikerülhet a magyar pénzüzeteknek is, saját hasznukkal együtt, a magyar birtokokat a további eloláhosodástól megóvni és sikerülhet visszahódítani az eloláhosodott magyar birtokokat. Egyirányú tevékenységnél mindig az erősebb a győzelem. S hogy az oláh nép intellektuális képessége nincs olyan, mint a magyaré, azt tudjuk, s hogy Románia meg az oláh pénzüzetek gazdagabbak lennének, mint mi, azt nem hisszük. Pedig bizony tudjuk azt is, hogy szegények vagyunk.

Visszatérek még arra, hogy a telepítési tervek elejtésével mit kellene tenni az agrárszocializmus megszüntetésére. Kérdés, az 1898: II. t.-cz. után van-e még agrárszocializmus egyáltalában és nem a vagyontalan munkás vagyontalansága miatt való természetes elégedetlensége és a vagyonos ellen érzett természetes ellenszenvé az, a mit még agrárszocializmusnak neveznek. Kétségtelen, mi is ideális állapotnak azt tartanók, hogy sem uradalmak, sem vagyontalan munkások ne

Sárga János Ékszerész és órász.

KOLOZSVÁRTT,

Wessolényi Miklós-utca 11. szám.

Nagy raktárt tart mindennemű arany, ezüst és drágakő
 ékszerekből. Arany, ezüst, acél, nikkel fali és ébressző órákból

Készít új ékszereket a legjobb kivitelben, valamint ékszer és óra javításokat pontosan.

Képes nagy árjegyzék ingyen és bérmentve.

Részletfizetésre kedvező feltételek mellett

SÁRGA GERGELY fehérnemű-, vászon- és férfi divat raktára

Kolozsvárt, Wessolényi Miklós-utca (Belhid-utca) 8. sz.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses figyelmét felhívni a tavaszi idényre dúsan felszerelt

RAKTÁRAMRA,

u. m. mindennemű kész női, férfi és gyermek fehérneműk, fehér és színes asztalcsomók, Chiffonok, Creasz hollandi és rumburgi vásznak, ág- és asztalterítők, függöny, szőnyeg és paplanok. Válassz színtartó mosó kelmék, új zsef, kreton és batizst. Keztyűk, harisnyák, Nap- és esőernyők.

Miköz a n. é. közönség szives pártfogását kérem, bátor vagyok megjegyezni, hogy nálam legszolidabb kiszolgálás és a legolcsóbb árak szerezelmek.

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

Vagyok kiváló tiszteltet

SÁRGA GERGELY

KOLOZSVÁRT, Wessolényi Miklós-utca 8. szám

(120.)

legyenek De addig, a míg a jelen társadalmi formát megváltoztatni nem lehet, addig az legyen a főtörekvés, hogy a munkás jól elvégzett munkája után a megérdemelt munkabért megkapja. Az 1898: II. t. cz., a munkás-közvetítésről szóló rendelet egy-egy lépéssel közelebb hoztak ehhez. De addig, a meddig a munkabér minimuma vidékenkint nincs megállapítva, addig a munkás ki van téve a gazda, a bérlő, a gazdatiszt sokszor méltánytalan eljárásának. Ez az, a mit a munkás érdekében s az agrárszocializmus ellen meg kellene tenni.

Feszült várakozással nézhetünk a telepítési ankét tanácskozása és az elé a törvény elé, a mely ezt az egész társadalmunkra kiható kérdést megfogja oldani.

Éber Ernő.

Első segély az állatok betegségeinél.

II.

A lobnak (gyuladás) rendkívül nagy szerepe van a betegségek körül, ami abból is látható, hogy egész sorozatát alkotja a betegségeknek. Vagy ki ne hallott volna már a tüdőlob, májlob, béllob stb. igen súlyos és életveszélyes betegségekről, melyeknél a lob képezi az alapbajt és ennek fejlődésétől, fokától és kimenetelétől függ a gyógyulás. Más esetekben pedig a lob mint következménye valamely erőszakos vagy vegyi behatásnak lép fel és így mint következménye egy vagy más káros hatásnak, kísérője lesz az alapbajnak.

Mindamellett, akár mint elsődleges következmény adja meg jellegét a bajnak, akár akár mint kísérője valamely behatásnak vagy szöveti elváltozásnak jelenik meg, mindig fő tényezője a gyógyulásnak.

Gyakorlatias szemmel nézve a lob mi-benlétét, azt látjuk, hogy a lobosodás mindig vértorlódással kezdődik, mely torlódás csakhamar helyi vérpangásra vezet s így a lob-ellenes orvosi eljárások első sorban a vértorlódás megszüntetését, a pangás csökkenését s végül a pangás alatt képződő izzadmányok eloszlását vagy más módon való eltávolítását célozzák.

Akár úgy lép tehát fel a lob, mint elsődleges főbaj, akár pedig úgy, mint egy előre ment baj (zúzódások, sebzések, törések, fagyások, égések stb.) természetes és szükséges szövetsége kísérője: fejlődésének fent említett három időszakán: — nevezetesen a torlódási, pangási és oszlási időszakon — át kell mennie, mert minden lobnak ez a természetes útja.

Az okszerű orvosi beavatkozás ezen időszakokat legfennebb megrövidíti, a lob kiterjedését korlátozza, mérsékli és így lefolyását, kimenetelét kedvezőbbé teszi.

Ebből most már az is látható, hogy a mint helyes eljárással könnyíthető, rövidíthető valamely lobos folyamat lefolyása, helytelen kezeléssel épen így súlyosbítható az.

Arra a kérdésre tehát, hogy *mi legyen az első segély a lobos daganatok keletkezésénél?* egyszerű a felelet.

En természetesen csak okszerű segélynyújtásról szólhatok s így mellőznöm kell a népszokásokon alapuló, különböző, s többnyire céltalan és káros eljárások ismertetését. Ezek helyett azonban rá kell mutatnom azokra a természetes módokra és szükségleg-

tekre, melyek nélkül gyors és teljes gyógyulás csak a legkritkább és legenyhébb esetekben érhető el.

Az emberek nagyobb része maga is tapasztalhatta, hogy egyetlen lobos pattanás, főleg ha olyan helyén van a testnek, hogy mozgás vagy más teendő között annak a résznek teljes nyugalmát, munkán kívül való helyzetét nem biztosíthatja, — milyen fájdalmat okoz, sőt mennyire elmérgesedik ellenben, ha a test beteg részét nyugtathatja, a fájdalom enyhül és a gyógyulás is gyorsabban bekövetkezik.

Ha ez így van egy kicsi pattanásnál, elképzelhető, hogy milyen fokozott mértékben van ez így kiterjedtebb lobos daganatoknál, vagy épen izületi-, in- és inüvely-loboknál, vagy az olyan csont- és csonthártyagyuladásoknál, a melyekkel főleg lovaknál gyakran találkozunk.

Az első okszerű segélynyújtás tehát a lobos daganatok keletkezésénél, a betegnek, főleg pedig a beteg testrészenek lehetőleg teljes nyugalomba való helyezése.

Ha ez megtörtént, követheti a második okszerű segítség, t. i. a vértorlódás korlátozása, csökkentése vagy teljes megszüntetése.

Természettani szabály, hogy a testek — még a szervetlenek is — magasabb hőfok mellett kiterjednek, a mi csak úgy történhetik meg, hogy apró részecskéik egymástól távolodnak, tehát a test lazább lesz s tömörsége csökken. Minél magasabb hőfok alá kerül a test, annál inkább lazul annak tömörsége, míg végre bizonyos fokánál a hőnek, a szilárd testek megolvadnak, sőt némelyek gőz- és gázalakot vesznek fel.

A hőnek csökkenése ennek az ellenkezőjét eredményezi, vagyis minél alacsonyabb hőfok alá kerül valamely test, annál tömöttebb lesz az. A víz jéggé tömörül, az állati test szövetei pedig összezsugorodnak, vértelenek lesznek a hidegnek tartós behatása alatt.

Ezen a természettani szabályon nyugszik a lobos daganatok okszerű kezelése. A cél itt az, hogy a meglazult szöveteket tömörítsük, a kitágult véredényeket szűkítsük, mert hiszen a lob keletkezése ez által meggátolható, vagy a már fellépett lobosodás szüntethető, terjedése korlátozható.

A hideg vagy jeges vízben tehát olyan gyógyerő rejlik, melyet pótolni semmiféle patikai szerrel nem lehet; csak ott alkalmazzuk, a hol szükséges és úgy alkalmazzuk, hogy a fent érintett hatás bekövetkezzék.

Tapasztalatból tudom, hogy a lobos daganatok legfőbb gyógyszerét, a hideg- vagy jegesvizet sokkal kevesebbre becsüli sok gazda, mint néhány grammnyi kenőcsöt s magam is sokszor láttam az elégedetlenség jeleit az egyes — talán súlyosnak látszó — eseteknél, ha egyszerűen borogatást rendeltem.

Ez a jelenség pedig onnan van, hogy a hidegvizes borogatás által elérni óhajtott célt sokan nem ismerik eléggé, főleg pedig sokan nem ismerik alkalmazásának olyan módját, mely által a siker mindenestre biztosítható. Némelyek elégnék tartják a lobos résznek időnként (fél, vagy egy óránként) való mosogatását; mások olyan lenge ruhácskát tesznek a daganatra, melynek vízfelszívó képessége alig van s mely a lobos daganaton, pár pillanat alatt párolgásig megmelegszik, tehát annak lehülését, tömörülését még folytonos vál-

togatás mellett sem idézhetné elő. Ennél csak kevéssel ér többet a lobos patáju lónak valamely folyóvízben egy-két óráig való benn-tartása.

A lobos daganatok kezelésénél a hidegvizes borogatások után csak akkor várhatjuk a kellő hatást, ha az alkalmazott víztömeg lényegesebb hőváltozás nélkül elbirja a lobos daganat hőkisugárzását, ha azt legyőzi, elvezeti és így a lobos szövetek zsongját emeli, tömörségét fokozza. Ehhez pedig vastag, sok vizet felszívó tiszta vászonruha kell, melyet e mellett folytonosan, éjjel és nappal rajta kell tartani a lobos daganaton és folytonosan öntözni kell friss hideg vagy jeges vízzel, hogy a lobos daganatból kisugárzó meleg felvétele mellett is hideg maradjon.

Ez az alapfeltétele a hidegborogatásoknak és a lobos daganatok okszerű kezelésének. Ha ezt idejében teljesítjük, az ugynevezett olvasztó kenőcsökre, gyógyszerekre, ritkán lesz szükség, mert a daganat néhány nap alatt visszafejldik s nyom nélkül el mulik, mely ha nem történnék meg teljesen, vagyis ha a fájdalom csökkenése mellett némi daganat maradna vissza, akkor a hidegvizes borogatásból át lehet menni minden tartózkodás nélkül az ugynevezett melegedő borogatásokba, mely ilyen esetekben már nem első segély, ép azért ennek lényegéről, hatásáról és alkalmazásának módjáról, következőleg, a belső okokból származó lobos daganatoknál emlékezem meg.

J.

A seprőczirok termesztéséről.

I.

Magyarország ezer éves életén át földművelő állam volt, mely idő alatt talajának termőképessége nagyon aláhanyatlott.

Csak nemrégiben kezdtek a gabona termesztése mellett, más gazdasági növények — így a cukorrépa, lóhere, luczerna, baltaczim stb. termelését fölkarolni, midőn meggyőződtek arról, hogy a gabona termesztése egy-maga a jövedelem biztosítására nem képes elég garanciát nyújtani.

A mikor a műveltség, a civilizáció gyermekkorát élte, a népnek nem voltak nagy igényei, a föld pihent és jó erőben lévő; sokat és jól termett, a munkaerő olcsó volt: könnyű volt a gazdálkodás gabona termesztése mellett is; de a mint terjedt a műveltség, növekedtek az igények, ennek következtében a munkás-viszonyok rosszabbodtak, a nagyarágyás még a legegyszerűbb emberek lelkét is megméltelyezte, mely szülte az elégtelenséget saját maguk iránt. Munkaadó-juktól mindig nagyobb és nagyobb előnyöke igyekeznek kicsikarni s iszonyuan megnehezítik a gazda helyzetét. Ezeken kívül a föld termő ereje nagyot csökkent; drágább a művelés, nagyobb a rizikó és kevesebb terem. S ha hozzávesszük azt is, hogy főként Amerika és Ausztráliából folyton növekvő konkurrenczia veszélye fenyeget, hol friss erőben van a föld, — kedvezőek a munkásviszonyok — csak úgy ontja a sok gabonát, mely erősen nyomja a mi gabonatermelésünket; akkor látni fogjuk, hogy a magyar gazda sorsa nehéz körülmények közé jutott és csak úgy képes existálni, ha többféle termelési ágat karol föl. Mert bizony rizikóval jár most az ég alatt minden törekvés és sikert csak úgy biztosíthatunk magunknak, ha több célt tűzünk ki magunk

A Zalathnai kénkovandó ipar részvénytársaság

Brassói kénsav- és műtrágya-gyára ajánlja legjobb minőségű mindennemű műtrágyáit

a t. cz. gazdaközönség figyelmébe. — 100 q.-án alóli megrendelést legcélszerűbb az „Erd. Gazd. Egylet” raktárához intézni. —

Árajánlatokkal készséggel szolgál a KÖZPONTI IRODA BUDAPEST, IV. ker., Bécsi-utca 5. szám.

elé, melyek közül egyik-másik csak beválik. Azért termeljünk többféle növényt, hogy az egyikben esetleges veszteséget a másik bőhozama pótolja, vagy ha mindenik beüt: annál nagyobb legyen jövedelmünk.

Nem mondom; az utóbbi időben sok olyan növény lépett sorompóba, melyek a szükség hatására lettek ismertekké, de van egy másik növény is, mely talán a legnagyobb mértékben megérdemelne a vele való törődést, melynek Magyarországon még nagy jövője lesz, mely a gazdának igen tisztességes jövedelmet biztosít, s ez a seprőczirok.

Ez a növény szűkebb határok közt elég régen termesztetik Magyarországon, de oly kis mennyiségben, hogy az a szükséglet fedezésére a világról sem elég s így külföldi czirookra vagyunk rászorulva. Ez az oka annak, hogy az ország területén — főként Erdélyben — nagyon sokan vannak, kiknek fogalmuk sincs a termesztéséről, pedig a maros mentén a mezőségen nagyon jól megteremne.

Ennyit bizonyítására annak, hogy gabona termesztés mellett más növény termesztése is nagyon indokolt, s most pedig, mielőtt a cziroknövény színeztetéséhez, termesztésének leírásához fogunk; még csak azt legyen szabad megemlítenem, hogy hazánkban ugyan a czirokkorépatermesztés nagyobb és nagyobb tért hódít magának, mely az eddig termelt növények között legtöbb munkás-kezet igényel, de a gazdasági munkásoknak foglalatosságot ez is csak addig ad, míg a földből kikerül, a további földolgozás a gyárakban történik s késő ősszel fujhat a markába az a munkás, mert nincs mit dolgozzék. Pedig ebben a korban, midőn a szocializmus dőhos levegője minden paraszt viskót befertőzőtt s becsületes munkás lelkét, a szorgalmas munka teréről, a tétlenség, a semmittevés terére tántorit — szükséges volna a gazda jól felfogott érdekében oly növények termesztéséről is gondoskodni, melynek nemcsak a művelése, de később a földolgozása körül is találjon munkát a szegény ember.

Ez a növény pedig a seprőczirok.

A czirok (Sorghum) az egyszikűek (Monocotyledones) rend, pászitfélék (Gramineae) családjába tartozik.

Fajtái közül — melyek eddig művelés alatt állanak — az olasz czirok bír nálunk jelentőséggel.

Az olasz cziroknak (Andropogon Sorghum) két alfaja ismeretes: a velencei és a florenzi. Az előbbinek szára és szakála rövidebb, mint az utóbbinak, melynél a szár 3—400 cm. a szakál 35—100 cm. hosszúságot is elér, mely körülménynek természetes kifolyása, hogy hozam is nagyobb, — értve mindennsetre a szakálhozamot, mert a magból vágásig bizony sok kihull, miután a hosszú száron, a hosszú szakál csak kis szél hatására is nagyon inog, — de eltekintve ettől s számításba véve azt, hogy czirokkorépatermesztésnél jó minőségű és nagymennyiségű szakál előállításra a főczél s a magtermelés csak mellékes czél, akkor a florenzi cziroklónyban részesítendő a velencei fölött, mert utóbbinak szakála durvább, kevésbé értékes.

A seprőczirok gyökere erős, szívós, drótszerű, a földben nagy helyen és mélyen szétágazó. Rendkívül sok hajszálgöyögere átjárja a talajt, belefogózik erősen, különben megsemmillana ez a magas növény a gyakori szelek mellett. De viszont, mert ilyen szétágazó, a talajt behálózó, a tápanyagot belőle — mivel testének szerves anyagát felépítse — nagy mennyiségben veszi ki, miért azonban nem annyira zsarolóznak, mint élelmesnek nevezhető, miután tápanyagát oly talajban is megtalálja, melyből a növényi tápanyag nem hiányzik ugyan, de annak nagy része még vegyileg van megkötvén s így növények által még föl nem vehető.

Tagadhatatlan, hogy az a föld, melyen czirok termesztetik, rászorul jobban a trágyázásra, főként műtrágyázásra (foszfortrágyák), mint a melyen gabonát termelnek, de kérdom:

nem-e ott állunk ma-holnap földjeinkkel, hogy műtrágya alkalmazása nélkül nem teremnek? Hiszen a gabona az, melyből rengeteg termesztetik s melyben rengeteg tápanyag vetik piacra s főként külföldi piacra az a tápanyag pedig — vagy legalább nagy része — a talajra nézve elveszett örökre. Mig ha czirokat termelünk; a szakállat eladjuk ugyan, de ezzel a föld nem rövidített meg nagyon, a magot pedig ne adjuk el, hanem etessük fel állatjainkkal, mely esetben a benne foglalt növényi tápanyagok az állaton át, a trágya útján vissza jutnak a földbe.

Szára hasonlít a tengeri szárához, csak mindig vékonyabb annál.

Magassága fajta szerint különbözik: — 150—400 cm. között váltakozik. Vastagsága szintén különbözik, mely már nemcsak a fajtával, hanem a talajjal is jár; — erőteljesebb talajban vastagabban fejlődik s tlyen szárral természetesen jobb, nagyobb, dusabb szakál is jár. Csak túlvastag szárra ne törekedjünk, mert akkor a szakál is durvább s így kevésbé értékes lesz.

Leveli szintén a tengeri leveleihez hasonlitanak, csak sokkal keskenyebbek.

Szakála a szár hegyéből nő ki és sűrűn egymás mellé csoportosult többé-kevésbé finom rostok képezik, melyek magképzés után lekonyulnak, meghajolnak a mag súlya alatt.

Ezek a rostok képezik a czirok növény legértékesebb részét, melynek melynek minősége adja a termés minőségét, a gazda nyereségét vagy veszteségét. Ilyenformán a gazdának főtörekvése az kell legyen, hogy olyan földben termeljen, olyan fajtát vessen, olyan művelési módot alkalmazzon, mely mellett a szakál legszebben fejlődjen a gyárosok — főként pedig a nagyfogyasztó közönség — kívánsága szerint.

Ugy az olasz, mint a közönséges és az ausztráliai seprőczirok meleg — illetve melegbégővi növény s így ott diszlik jobban, hol a tenyészidő hosszabb. Magyarországon — kivéve északi hegyes s így hűvösebb részét — mindenhol jól beéri. Erdélyben pedig folyók mentén, így a Maros mentén föl Szász-Régenig, a Nyárad a Küküllők mentén, a mezőségen hasonlóan. Termelése tehát klimához — s a mint később látni fogjuk, némileg a talajhoz is — van kötve, de a hol mind a kettő megfelel igényeinek, ott a gazdának jó jövedelmi forrását képezi.

Az olasz seprőczirok a fölemlített helyeken mind megéri. Általában lehet mondani, hogy a mely vidék tengeri termesztésre alkalmas, az alkalmas czirokkorépatermesztésre is, — az olasz czirok pedig a késői tengerivel állítható párhuzamba.

Talaj iránti igényei nem túlzottak. Igen jól diszlik friss gyeptörésben, homokos agyag, vagy agyagtalajban, de mégis legjobban az utóbbiban.

Rendkívüli élelmesége mellett vall az a körülmény, hogy friss gyeptörések bevetve a szükséges tápanyagokat gyökere által föl képes oldani, képes átalakítani. Ilyen helyeken tehát alkalmazása igen ajánlatos.

A szárazságot fejlődésének előrehaladott stádiumában jól kiállja. Kikelésekor a mig egy bizonyos nagyságot elér — sok nedvesség kell, azonban később is szívesen tűri azt, de érése felé határozottan káros, mert az érést hátráltatja.

Ellenségei közül — melyek fiatal korban a gyökerét támadják meg — tekintetbe jöhet a Melalontha vulgaris, a Grillotalpa vulgaris stb. Magzás után már komolyabb ellenségei a verebek, melyek a szakállat verik ki.

A magtermés veszedelmes ellensége az üszkösödés, mit egy üszögomba okoz. Ezen a bajon segíteni úgy lehetséges, ha a magot vetés előtt 0.5%-os rézgálicz-oldatba áztatjuk. De ennél is jobb az az eljárás, hogy minden évben — a termelés nagyságához mérten — kicsinyben eredeti magot vetünk s az így nyert több magot vetjük el következő évben. Így jóminőségű czirokkorépatermesztés nem teszünk ki

az elkorcsosodásnak s körül-belül az üszög terjedése ellen is a legnagyobb biztosítékot nyújt.

A czirok-szakál speciális betegsége a göndörödés.

Oka lehet a rostok gyöngesége s a fedőlevelek erőssége, mely előbbieket nem bírnak kellő erővel, hogy magukat a fedőlevelek alól kitolják. Természetes tehát, hogy a göndörödés rendszeren az ilyen gyöngeszakálú, elkésett fejlődésű cziroknál szokott előfordulni.

A seprőczirok vetése kora tavasszal nem történhetik, mert a fagy könnyen tönkretetheti. Mindazonáltal, ha a meleg idők beálltak, őszi mélyített tavasszal vető alá felszántott és fogasolt földbe május végéig elvetjük. De később nem tanácsos, mert esetleg a rövid tenyészidő alatt nem érik be.

Vethető kézzel vagy géppel. A sorvetőgéppel vetés okvetlen előnyben részesítendő, mert olcsóbb és a kapálást, meg a töltögetést is géppel végezhetjük.

Sorvetés mellett 10—15 kg. (20—30 lit.) mag elegendő egy holdra.

Élőveteményben nem válogató, mindazonáltal leggyakrabban szokták vetni kalászos után, bár kapás vagy takarmány után is jól diszlik.

Vetés után túsökölünk, vagy fogasolunk, vagy ha a talaj rögös, száraz, akkor hengerzünk.

A mint kikelt a növény s néhány cm. magasságot elért, a kapáláshoz kell fogni, melylyel egyidőben végzendő a szükséges ritkítás is. A sortávolság 45—50 cm., a növény-távolságra pedig elegendő 10—15 cm. mely esetben, ha máskülönben a talaj és időjárás jó, a terméseredmény ellen nem lehet kifogásunk.

Ha a vetést sorvetővel végeztük, akkor a kapálást is géppel végezhetjük legcélzesebben. Hogy miért, az nem szorul bizonyításra, hiszen mindenki előtt nyilvános, hogy a gazda ma már csak gépek alkalmazása által versenyképes.

Kiss Lajos.

(Folyt. köv.)

KISSEBB SZAKKÖZLEMÉNYEK.

A vetőmag minőségének befolyása a terméshozamra. 1. A terméshozam a mag súlyának arányában nő.

2. Súlyos mag újra nagyobb százalékban ad súlyos magot, a mennyiben az már több generáción át súlyos magból származik és a nagy súlyt nem a talajviszonyoknak vagy táplálkozásuknak köszönik. Az által, hogy állandóan kiválogatjuk a legsúlyosabb magvakat, tetemesen fokozhatjuk a hektolitersúlyt, természetesen addig, a meddig azt a féleség és az éghajlat megengedi. A hektolitersúly pedig nemcsak a termés mennyiségét, hanem minőségét is kedvezően befolyásolja.

3. Súlyos mag után erőteljesebb növény fejlődik, mely jobban bírja az időjárás viszonyosságait és ellenségei támadásának jobban áll ellen.

4. Súlyos mag csirája is erőteljesebb, utána mélyebben gyökerező és jobban bokrosodó növényeket nyerünk.

5. Súlyos mag után több klorofilt tartalmazó növények fejlődnek s tekintettel azon fontos szerepre, melyet a klorofil a növények asszimilációjánál játszik, könnyen belátható, hogy a klorofil nagy mennyisége milyen nagy befolyással van a növénynek a későbbi magképződésre.

Röviden tehát: minél súlyosabb a vetőmag, annál produktívabb, gyorsabb fejlődésű, ellenállóbb és biztos termésű lesz a belőle fejlődő növény.

A magnak súly szerinti kiválasztása nem történhetik közönséges rostával, hanem arra a gabonaszortírozó centrifugák valók.

A tehén-himlő, mely főleg a fejős tehéneknél igen alkalmatlan betegség a legtöbb

esetben ló, kutya által, vagy a tehenések által is átvitetik. A fiatal nagyon fogékony a himlő iránt s a lovagnál lóhimlőnek (horsepox) nevezik. Sokszor nagyon későn vehető észre. Egyik állatról a másikra a hámok, kötfőkek, vakarók stb útján is nagyon könnyen átragad. A kutyák is áthordják a betegséget, bár úgy látszik maguk nem nagyon szenvednek benne. A tehenéknél a fejő személy útján terjed a legbiztosabban. A himlős tehen elkülönítése nem sokat segít a bajon, mert a mikor megállapítják, akkor rendszeren már több szenved bene s ha a tőgyén mutatkozik, akkor már több napos a betegség. Kísérleti beoltásoknál, midőn az oltást a test különböző részein végezték a tőgyön is jelentkeztek jóllehet ritkán, kiütések. A betegség korlátozására az istállóak, pajták, kutyaólak lehető gondos desinfiálása szükséges. Ha a tőgyön is vannak kiütések, hegedések czél-szerű a fejő csövek alkalmazása, hogy a kiütések helyein a bőr gyors kifejlődése ne akadályoztassék. A diólevél főzettel, melyben kevés kárbolsav is van, kell lemosni s vegytiszta vattával megszáritni, aztán borsavas vázelinnel bekenni. Fejés közben, minden egyes tehen fejése után az alkalmazott olyan vízzel mossa meg kezét, mely egy literben 2 gr. higanybichloridot tartalmaz s ez után szappannal mosván le kezeit. A védőoltást nem találták czél-szerűnek a fejős tehenéknél, hanem csak az üszöknél. Gyakran összetévesztik a valódi tehenhimlőt az álhimlővel, mely az előbbinek már gyógyuló állapota volna csupán némelyek szerint.

Hogy a tyúkok télen át is kellő mértékben tojjanak, elegendő meleg ólban kell őket tartani s jól táplálni. Legczél-szerűbb a meleg, barnára pörkölt árpa, mely megfőve is adagolható. A vizet, melyben árpa főtt a tyúkoknak ivóvizül kell adni. A csalánmag, lenmaghéj szintén nagyon elősegítik a bővebb tojástartást. A lenmaghéjat kemenczében kell megszáritni, porrá törni s búzaderczével keverve, vízzel téstává gyurjuk.

Erdei fáink gyökerének fejlődési időszakai. Erdei fáink gyökerének fejlődési időszakát illetően az irodalomban található adatok kevés megegyezést mutatnak. Ezért Petersen O. G. 15 különböző fafaj gyökerét vizsgálta meg koppenhágában és környékén. Vizsgálata folyamán azt találta, hogy a legerősebb gyökér-növekedés augusztus havában köszönt be, legnagyobb élénkségét szeptember havában éri el és részben az egész október havában, sőt még november havában is tarthat. Új gyökerek fejlesztésében télen át szünet áll be. Tavasszal rendszeren van gyökérfejlődés, de csak szórványosan és pedig februártól júniusig terjedő időben. A legélénkebb fejlődés április és május havában van s a levelek fészése előtt bevégeződik. Juniában és különösen júliusban az új gyökerek fejlesztése lassanként megszűnik; júliusban a fejlesztés a leggyengébb. A gyökerek kambiumának fát alakító tevékenysége rendszeren később köszönt be, mint a földfeletti szervekben. Különösen áll ez idősebb fák fiatal gyökereire nézve. Eza kambium tevékenysége inkább bele nyulik az őszebe, mint a törzseken és ágakon. A gyökerek kergének keményítője ritkán tűnik el a tél folyamán, holott a föld feletti szervek kergéből rendszeren eltűnik. A levelek fészése alatt a gyökér keményítője inkább van igénybe véve, mint a törzsé.

A rétek rációnális trágyázása a szénahozamot nemcsak növeli, de javítja is. A szuperfoszfát és kaint okszerűen alkalmazva meg kétszeresedik a hozamot, sőt sok esetben a szokott termés 3-4-szeresét kapták. Oly eredmények, melyek a műtrágya használata előtt ismeretlenek voltak. A Rajna mellékén (Zennepben) egy rét kaliphosfat trágya után 44 mm. széna helyett 150 mm-át termett. A Bádén nagyherczegségben 32 trágyázási kísérlet közül 20-ban leérték a széna termést; két, egymás után következő évben. A nem trágyázott helyekkel szemben e két év alatt

együtt hektáronként 84 mm. volt a többlet. A trágyázási kiadás hektáronként 26.40 márka volt. Egy métermázs szénatöbblet tehát, eltekintve a jobb minőségtől, 32 pfenigbe került (= 19 krajezár). A kaliphosfat trágyának még az a rendkívül haszna van, hogy a haszontalan burjánok helyét jó takarmánynövények, főleg here foglalja el. A füves rétekből herés rétek keletkeznek. Nagy becslés tehát e trágyának javító tulajdonsága. Prof. Haubner állítása szerint az igazán jó széna tizszeres tápértékkel bír a gyöngy felett. Ime a bizonyíték: Jól trágyázott rétről származó, kitűnő minőségű szénában van 11% emészthető protein, 2.25% emészthető zsír. Míg a nem trágyázott rétről való gyenge minőségű szénában alig van 3.5% emészthető protein és 0.8% emészthető zsír. Rossz rétről származó 50 mmázsanыйi össztermésben (pro hektár) van tehát $50 \times 35 = 1750$ font emészthető protein, és $50 \times 0.8 = 40$ font emészthető zsír. Összesen tehát a legértékesebb tápanyagokból 210 font. Ezzel szemben a jól trágyázott rét 1 hektárjának 150 mmázsanыйi kiváló minőségű össztermésében van $150 \times 11 = 1650$ font emészthető protein és $150 \times 2.25 = 337$ font emészthető zsír; összesen tehát a legfőbb tápanyagokból 1987 font. Vagyis kilencszerese a hus- és zsirképző anyagoknak. Mivel pedig az összes takarmányok s erősítő tápszerek tápláló értéke főképen ezen két anyag mennyiségétől függ, könnyen megítélhető, hogy mily nagy előny ilyen jobb és táplálódó takarmány létrehozása. Hozzá járul még ehhez, hogy a trágyázott rétek szénájában a phosphorsav is rendszeren megkétszereződik. A trágyázott rétek szénájában az állatok tehát nemcsak a hus- és tej-termeléséhez való anyagot lelik fel teljes mértékben, hanem a csontok erősítő, növelő anyagát is; a minék eredménye az állatok növekvő erőteljessége s így nagyobb munka bírása. Az így táplált állatok nem három, hanem már 2 év múlva szaporító képesek s a mellett erőteljes szervezetűek.

IRODALMI SZEMLE.

Hazai lapokból.

A „Gazdasági lapok” ez évi első számában „a búzaliszt kérdésének megoldásáról” szólva arra buzdít, hogy ne hagyjuk abba a búzatermelést azért, hogy más cikkek termeléséhez fogjunk. „A búzatermelés képezi ma is Magyarország fő jövedelmi forrását” mondja cikkiró. Ha a gazda is azt tartja, hogy a búzatermelés még mindig jövedelmi forrás, akkor mi is azt mondjuk, hogy ne hagyja abba, de még akkor is azt mondjuk, hogy ne csak búzát termesszen. De a mint a gazda látja, hogy a búzatermelés már nem hoz jövedelmet, vagy nem hozza a kellő jövedelmet, akkor térjen át más termelésre. Hogy mihez fogjon? Arra épen az amerikai farmerok adják meg a feleletet. akik az alacsony búzaárak következtében a súlypontot a búzatermelésről az állattenyésztésre tették át, takarmányt természetnek, jószágállományukat emelik, a jószág minőségét javítják s mindez az Amerikánál megszokott óriási arányokban és nagy rapiditással történik. Óriási számokkal nőtt meg az Unió állatállománya és óriási mennyiségekben hozza állati termékeit a piacra. Mikor a gabonatermelés megszűnt jövedelmező lenni, az amerikai gazda áttért az állattenyésztésre. Ahol a búzatermelés nem fizeti már ki magát a nagyobb költségek és az alacsony árak miatt, ott okos dolog, ha a mi gazdáink is megváltoztatják üzemiüket és abba hagyják az egyoldalú búzatermelést. Ne az legyen az elv, „hogy a meddig exportállam Magyarország, addig a külföldi piacokról tágitani nem szabad”, hanem az, hogy a meddig jövedelmez a búzatermelés, addig természetünk búzát exportra is, de azontúl azután ne.

A „G. L.” ugyane számában a „tökéletes pinczfelszerelés”-hez szükséges dolgokat sorolja

el. 12 hold szőlő után intenzív kezeléssel évente mintegy 300 hektoliter mustra lehet számítani s annak az okszerű kezeléséhez a következők szükségesek:

1. Egy jó szőlőmalom.
 2. Egy szőlőbogyózó gép (szőlőmalom egye-sítve van bogyózóval).
 3. Erjesztő cserepek.
 4. Erjesztő lyukasfenekű edények.
 5. Fűthető erjesztő helyiség
 6. Egy jó prés.
 7. Mustmérő.
- A borpinczébe szükségesek:
1. Egy szeszmérő ebonilloscop.
 2. Egy asbest szűrőgép
 3. Egy pasteurizáló és bormelegítő gép.
 4. Egy borszivattyú.
 5. Töltető üvegekre kifűrt dugók.
 6. Hőmérők.
 7. Palaczk dugaszoló gép.

Ezeket kívül hordók, puttonyok, kádak, csöbrök a szüretelésnél és réz- és facsapok, lopók, kalapácsok, söprök, palaczkok, palaczk-állványok stb. stb.

A „Magyar Gazdák Lapja” Haszontalan területék cikkében útmutatást ad, hogyan emelheti a gazda jövedelmét anélkül, hogy akár pénz, akár munkaaldozatot kellene hoznia. Egész egyszerűen az eddigi használatlan területet használat alá veszi s így a haszontalan területből hasznosat csinálhat. Nem a már mivel földet belterjesebbé való átalakítására ösztönöz, (pedig az is jó volna) hanem ami se költséget, se munkát, se gondot nem okoz a gazdának.

Mindenek előtt szántóföldjeink szélén rendezzük a dűlőutakat. A hajlásokon, laposokon átvezető utat töltsük fel, mert épen ilyen helyeken szokás esős időben új csapásokat kezdeni s ezzel egész tekintélyes területeket hasznavehetetlenné tenni. Minél kevesebb dűlőutat hagyjunk meg s csakis a fő közlekedési úton 3-4 öles utakat, míg a mellék közlekedési utak ne legyenek egy ölnél szélesebbek. A lapos fekvésű földrészek és árokpartok parlagon hevernek s ezért töképezés által, és gazt, burjánt természetnek s ezzel a termés rontása által okoznak kárt a gazdának, Kaszáltassa le a gazda részesekkel ezeket a helyeket, vagy adja ki ingyen lekaszálni csak azért, hogy a gaz és burján terjedését megakadályozza. Amint aztán a kórótól, gáztól meg van tisztítva, szívesen kiveszi a falu népe felébe és harmadába kaszálásra. Ilyenképen lehet a kis használatlan területekből is jövedelmet, az igaz, hogy kis jövedelmet nyerni.

Ugyancsak ebben a lapban „Lovaink egy gyakori betegsége”-ről írva a lovak vérvizeléséről ír, annak okát és az ellene való védekezést ismerteti. Ez a betegség rendszeren hosszabb pihenést követő, megerőltető munka után lép föl s a hátsó testrészek gyöngülésében, ingadozó járásban, később összeesésben nyilvánul s a betegség 25-70%-a halálos kimenetelű. A betegség oka első sorban és legfőképen a meghülés. A jól táplált, elkényeztetett, sokat pihentetett lovak vannak legjobban kitéve a meghülésnek s ezzel együtt a betegségeknek. Mert az ilyen lovak kis munkánál is izzadnak már s az izzadt test meghüléséhez nagyon kevés kell. Ebből következik, hogy milyen irányu legyen működésünk, hogy a betegség föllépését elkerülhessük. 1. Az állatok táplálása mindig arányban legyen azok használatával. 2. Az istálló soha se legyen túlságos meleg. 3. Ha nincsen befogás, tegyük köteleességévé a kocsisnak a naponta való jártatást. 4. A lovakat megálláskor le kell takarni, kifogás után meg kell jártatni és lecsutakolni. Ezek a praeventív szerek. A betegség föllépésének legenyhébb eseteinél is állatorvosi segély veendő igénybe.

A „Köztalok” 3-ik számában a „külföldi szarvasmarhafajta általános elterjedésének jogosultsága”-ról ír cikket Kovácsy Béla. A külföldről ideszarmazott piros-tarka szarvasmarhának előnye a magyar-erdélyi szarvasmarha

föltött az, hogy gyorsabban fejlődik, 1½ 2 éves korában ki van fejlődve, a benne fekvő töke tehát gyorsabban kamatozik, előnye, hogy jobban tejel s így tenyésztése jövedelmezőbb. Hátránya azonban, hogy kevésbé edzett, betegségnek kevésbé áll ellen, ioényesebb, szóval mostohább viszonyok közt nem tartja meg azt a jellegét és azokat a jó tulajdonságait, melyek tartását hasznossá teszik. Ebből az következik, hogy „a külföldi, főleg pedig a piros-tarka szarvasmarhák tenyésztésének van jogosultsága, de csak ott, a hol a talaji és égalji viszonyok kedveznek neki, a hol a gazdasági viszonyok nem nagyon külterjesek s a hol a népnek a veleszületett tulajdonsága az állatok gondosabb ápolása“. A mi a külföldi marha ellen szól, az különösen a gümőkórra való nagy hajlama. Az istállók legnagyobb részében több, mint 50% gümőkóros, de nem ritka, hogy 80–90%-a tuberkulotikus tehén. A „parasztoz“ (!) kezűek sem egészségesek. A tuberkulinnal ugyan fölismerhetjük a baj jelenlétét, gyógyítani nem tudjuk, de védekezhünk ellene. A tuberkulózis nem ok arra, hogy kiküszöböljük a nyugoti marhát onnan, ahol annak tenyésztése haszonnal jár, „hanem ok arra, hogy megkettőztetett erélylyel fogjunk hozzá a baj leküzdése, illetve kiküszöböléséhez“.

„Szólószeti és Borászati lap“ a Mayerfi által föltalált legolcsóbb peronospora irtó „kecskeméti-por“-ról a kormány által vizsgálattal megbízott állomás jelentését hozza. A kecskeméti porral folytatott kísérletnél „a szüret előtt a kísérleti táblán a peronospora jelenléte nem volt konstatálható. A lomb szép zöld színű, teljesen egészséges volt. Az anyag használatát olcsósága, kitűnő tapadási képessége, valamint a gyors és könnyű elkészítési módja ajánlatossá teszik“.

„A kert“ ez évi első száma gazdag tartalommal jelent meg. Igen érdekesek a cikkek közül „Talajmívelés a konyhakertben“, melyben praktikus irja le azt, amit a konyhakert talajának előkészítésénél tenni kell. A kik a szobában szeretik a virágokat, érdeklődnek a virágok olvasni „A leveles szobanövények életfeltételei“ cikket s „A rózsák szimének élnétségéről“ irt cikkbem Dr. Kaufmann Ernő erről a sok nyomdafestéket fogyasztott témáról ujat és sok érdekes tud még írni. Érdekesek a kisebb közlemények is.

Most magában a *Közgazdasági Híradó*-ban jelent meg visszhang a „K. H.“ mult heti számában „egy sertéskereskedő véleménye“ címen közölt cikkre s kimutatja a szánni való naivságát, vagy a korholandó rosszhiszeműségét annak az állítólagos sertéskereskedőnek, ki a sertésvészért a felelősséget a gazdákra akarja kenni s elakarná hitetni még önála is naivabb emberekkel, hogy a sertésvészből csak a kereskedőknek van kárak és a gazdáknak nincs. Erdeme szerint végzi ki ezt a cikket *Peterdi Dezső* a mai cikkben, melynek a végén meg is jelöli azt, a mit tennünk kellene. „... Az élősertes-kivétel lehanyaglásának ellensúlyozására leölt sertéshúst feldolgozó gyártelepet alakítsunk, a mikor megoldható volna az is, hogy a zsirt exportáljuk és a húst is feldolgozva a legkényesebb gourmet izlésének megfelelő állapotban vigyük a világ-fogyasztásba.“ Ez az, a mit mi is kívánatosnak tartunk a gazdák részére. Így nem lesznek talán kitéve a sertéskereskedők sokszor történő zsarolásainak s a folytonos osztrák szekaturáknak.

— r. — ö.

Külföldi lapokból.

A tengeri eltevése. A tengeri eltevésének módjai különféleké a vidékek és a tengeriföld és a termés nagysága szerint és e szerint rakják el csövestől, kézzel és gépekkel lemorzsolva.

A csöves tengerit sok helyen, ahol nem nagy a termés, a hajától megfosztják (s csak a két legnagyobbat hagyják meg, melyet cso-

móra kötnek és ezeknél fogva kötelekre, vagy rudakra keresztben fölragatnak. A másik módja a Magyarország nagyobb tengeritermelőinél legelterjedtebb mód a lehajazott csöveknek rácsos görékben való elrakása, a mikor is a tengeri magasan, de keskenyen föl rakva a levegőjárásnak ki van téve s csak a teljesen beszáradt tengeri lesz lemorzsolva.

A morzsolt tengeri konzerválása egyszerűbb, nem igényel annyi munkát és nagy előnyei vannak. A szemesen való eltevésnek három módja van.

Az első mód az, hogy a szemes tengerit garmadákban halmozzák föl olyan raktárakban, melyeknek rácsos ajtajuk és üveg ablakuk van, melyeket azután kinyitnak és becsuknak, ahogy a szükség kívánja. A tengeri garmada 50, 70, vagy 80 cm. magas lehet, aszerint, a mennyit a padozat túlságos megterhelés nélkül elbir.

A második módja az, hogy a szemes tengerit jó minőségű és teljesen ép zsákokban raktározzák be, ügyelve arra, hogy azokban zsizsik ne legyen. Beszákolás előtt a szemes tengerit száraz helyiségben 30–35° melegben jó megforgatni. A zsákokat egymás tetejében lehet fölraktározni olyan helyiségben, mely teljesen száraz, úgy, hogy a nedves levegő nem hatol be.

A harmadik mód az, hogy földalatti köböl, vagy téglából épített raktárakba raktározzák be a szemes tengerit, amelyek jól elzárva a káros rovarok és a nedves levegő behatolását megakadályozzák. Ennek az a hátránya, hogy a raktárakban nagy töke hever és valóban hasznosan csak úgy értékesülhet, ha több évig kell a tengerit ott tartani. Az összes módok közül a leghelyesebb a tengerinek kifogástalan minőségű zsákokban, száraz és jól szellőztethető raktárban való elhelyezése. Ez a leegyszerűbb és legkevesebb költséges. A raktár nem pinczében, hanem földszinten van s így a szükséges meleg előállítása is könnyebben megy fa-, kő- vagy kőszénfűtéssel.

Az angol földmívelés jövője czimen tartott előadást a mezőgazdák londoni klubjában H. Layton Blunt, melynek érdekesebb részei a következők:

„Bárcsak tudnék orvosságot is adni a mezőgazdák bajaira, de nem tudok mást tenni, minthogy egynéhány egyszerű tanácsot adok, amelyek talán mégis segíthetnek a helyzeten. 300—500 acres (1 acre = $\frac{7}{10}$ kat. hold) birtokon aránylag legkönnyebb még a gazdálkodás, mert az ilyen birtokon állandó és anynyi cselédet lehet tartani, hogy még az aratáshoz se kelljen segítség és az év folyamán is megtalálhatja munkáját. Kisebb, 30—60 acres gazdálkodásokra nézve legjobban az, hogy maga a gazda és családja végezzen el minden munkát, mert teljes 20%-al többet ér a saját keze munkája, mint a fizetett munka.

Állandó alkalmazás és jó lakás a legcsábítóbb a mezőgazdasági munkásokra s ez által biztosíthatunk magunknak erőteljes fiatal házas, tehát állandó cselédeket.

A gépek alkalmazása lesz a jövő mezőgazdaságára irányadó. Jó vetőgépek és ekék, aratók, kaszáló-, cséplőgépek sok munkát és sok költséget takarítanak meg a gazdának. Persze tulságba menni nem szabad s mindig a birtok jövedelmezőségét és a vagyoni viszonyait tartsa szem előtt a gazda. Nagy előny lenne a tejjgazdaságoknak tökéletes technikai felszerelése, ami által a vaj mennyiségét és minőségét szabályozhatnók s az idegen vajjat ki lehetne küszöbölni. Jó példával járjon elő ebben a tekintetben az állam; előadások és példák által mutassa be a hasznát ennek.

Olvasókörök és könyvtárak jó vezetés mellett nagy vonzóerővel birnak és élénkebbé teszik a falvak magányos életét.

A szorgalmas, ügyes mezőgazdasági munkást megbecsülni nemcsak a mi kötelességünk, de az államé is. A jobbagység felszabadítása óta mintegy eszköz volt a munkás, most már azon az úton van, hogy mint az állam polgára elfoglalja az őt megillető helyet az államban,

polgári és politikai jogaiba lép s ez által intelligens, serény és felelősségének tudatában levő osztály lesz.

Azt hiszem uraim, hogy a földművelés jövőjéről is szóljak már, az a jövő nem lesz nagyon rózsás. Látom, a mint a kis- és közép angol földbirtokok apró-parcellákká szakadnak, szét vagy nagy területekké olvadnak össze, melyeket a nagy uraknak társaságai, vagy haszonra dolgozó vállalatok vadaskertekké, játszó- és mulatóterekké alakulnak át. Ha ez, a mit jósolok, csakugyan bekövetkezik, ez az ország, melynek büszkesége volt emberöltők sokaságán keresztül mezőgazdasága, más országok terményeiből fog élni és más országok kényének lesz kiszolgáltatva.

Csak abban az egyben reménykedhetünk, hogy ez a hatalmas, gazdag Nagy Brittanía nem fogja Róma példáját követni és nem fogja hagyni, hogy mezőgazdasága azt az egy lépést is megtegye visszafelé, a mely a nemzeti tönk széléhez visz.“ (The Agricultural Gazette.)

A tuberculin Angliában és az Egyesült-Államokban. Sokan kétségbe vonták főleg az Egyesült Államokban, hogy a tuberculozisz az emberről az állatra és viszont átvihető, vagy legalább tulzottnak mondották az ilyen híreszteléseket. Bizonyosággal több olyan intézetet (pl. a Binghamtoni örültek háza) említették fel, ahol az összes táplálásra szánt tehenek tüdővézések s a tejökkel táplálkozó intézetbeliek között az utóbbi 8 évben a halálozás 6—8%-al apadt. De azt nem jegyezték föl, hogy azt a tejet hogyan fogyasztják. Mert jól felfőve ártalmatlan. Argentínában e téren igen szigorúan intézkedik a törvény. Minden bevitt szarvasmarhát 30 napig megfigyelnek s tuberculinnal beoltják. A betegség megállapításától számítandó 8 nap alatt a tulajdonos visszaviheti. Különben levágják s kártérítésre nincs igénye. A tüdővészre és tuberculinnra, mint a tüdővész diagnosticus szerére vonatkozólag a következő megállapodás jött létre. 1. A tuberculozisz ragályos betegség. 2. A tuberculozisz az Egyesült Államokban nagyon terjed, kivéve azon területeket, a hol a védekezés erőteljesen történik s a hol az állatok a szabadban élnek. 3. A tüdővésznek áldozatul eső állatok nagy száma a legerélyesebb óvintézkedéseket is igazolja. 4. A tuberculin a legbiztosabb szer a tüdővész felismerésére eleven állatban. 5. Szükséges, hogy a különböző államok intézkedjenek a vész korlátozásáról. 6. Azon államokban, a hol eddig még semmi sem történt a tüdővész korlátozására, haladéktalanul intézkedjenek, hogy azon területre szorítottassék, a hol jelenleg pusztít. Dr. Evans statistikával bizonyítja, hogy az 50—60 év között elhaltak $\frac{1}{3}$ része tüdővészben hal el. A tuberculin kitudására az aberdeeni egyetem egy bizottság nagyszabásu kísérleteket végzett. 240 állatot oltottak be s néhány nappal később levágták őket, hogy a vizsgálatot post mortem is megejthessék. Az oltó anyag részben régi volt, s ennek nem is volt kellő hatása. A kísérletekből kitűnt, hogy a beoltott állatok 10% a tőgyében volt tuberculosissal inficiálva. A tüdővézéseknek diagnosztizáltak közül (beoltás után) 16%-nál a tuberculozisz a tőgyre lokalizálódott. Angliában Worthly Axe vizsgált meg ez irányban 461 fejs tehenet és 12 bikát. Eredménye a következő: Azon állatoknál, melyek a mezőn születtek, ott nőttek fel, s egész éven át a szabadban voltak, tuberculozisz nem volt kimutatható. Azon állatok között, melyek az istállók soha sem hagyták el 90% volt tüdővészes. Ezen két végtel között különböző aránnyal oszlanak meg, a többiek a szerint lévén egészségesebbek, a mint több vagy kevesebb időt töltöttek a szabadban. Minél szűkebb helyre, s minél több állat volt összezűfolva, annál nagyobb mértékben volt elterjedve a tuberculozisz. Az amerikai és angliai kísérletek eredménye: A tuberculin veszt hatóképességéből, ha áll, még azon esctben is, ha aztán frissel keverik. A tuberculozisz tőgy, a fejs tehenek között sokkal gyakoribb, sem

Igy tehát az *I. díjat Szabó T. Károly*, gr. Teleky Géza örökösei geryeszegi intézője, a *II. díjat Tollas Dénes*, gr. Haller György K. szt. páli intézője és a *III. díjat Bod Lajos*, br. Bánffy Jenő m.-szt.-királyi gazdatisztje nyerte el.

A mint ezen kimutatásból látható, a legnagyobb hozam kat. holdanként 176.34 mm., az összes pályázók termésátlaga pedig 133.57 mm. A legnagyobb cukortartalom 15.13%, az összes pályázók cukortartalmának átlaga 13.65%.

A holdanként produkált cukornyerménnyel ugy a nyertesek, mint a gyár is, meg lehet elégedve, mert az valóban nem csak nálunk, hanem bárhol is számot tevő.

Nagyon jó gondolatnak bizonyult tényleg ezen pályadíjak kitűzése, mert mindkét félre meghozta a maga gyümölcsét, a termelők a nagy hozam mellett még arra is törekedtek, hogy jó minőséget is produkáljanak.

Az érdem s a jutalom a gazdatisztéké, kiknek elért sikeréhez őszintén gratulálunk.

— **Phylloxera-zárlet.** Kis-Küküllő megye erzsébetvárosi járásába tartozó Szász-Nádas és Czikmántor községek szőlőiben a phylloxera jelenléte megállapíttatván, nevezett községek határa a földmivelésügyi miniszter 91383/95. számú rendeletével zár alá helyeztetett.

— **A koronaérték a forgalomban.** A korona és fillér rövidített jelzésére, a pénzügyminiszter körrendelete szerint a következő jelzés használandó: korona = K., fillér = F. Azon esetekben, midőn az összeg szóval kifejezendő, a korona és fillér szavak egészen kiírandók. Az új törvényes érték hivatalos elnevezése: „koronaérték“, rövidítve: „k. é.“ betűkkel jelezhető. Pénzösszegek megjelölésénél azonban a koronaérték jelzés nem teendő ki, mihelyt a korona, illetve fillér szavak teljesen kiíratnak, vagy e szavak helyett azoknak fönn előírt rövidítése használtatik. Az öt koronások, magyar és ausztriai veretű ötkoronás érmek minden a koronaértékben teljesítendő fizetésnél névértékükben fogadandók el. Az állami pénztárak azokat korlátlan mennyiségben tartoznak elfogadni. Magánfél kezéhez a koronaértékben teljesítendő fizetés névértékkel számított ötkoronás érmekkel történhetik; a fél azonban nincs kötelezve ötkoronásokat 200 korona összegben túl fizetéképpen elfogadni. Magánfelek kezéhez a koronaértékben teljesítendő fizetések névértékkel számított egykoronás érmekkel is történhetnek, a fél azonban nem köteles 50 koronánál magasabb összeget egykoronásokban elfogadni. A nikkelérmek, a magyar vagy ausztriai veretű nikkélérmek, azaz a husz és tízfilléresek minden fizetésnél, amely koronaértékben teljesítendő, névértékben elfogadandók. Az állami pénztárak egy és ugyanazon féltől tíz koronánál nagyobb összeget ily értékben nem tartoznak elfogadni. Hasonlóképp nem köteles a fél tíz koronánál többet nikkélérmekben elfogadni. A bronzérmek, a magyar vagy ausztriai veretű bronzérmek, azaz a két-és egy filléresek minden fizetésnél, mely koronaértékben teljesítendő, névértékben. Az állami pénztárak és hivatalok egy és ugyanazon féltől tíz koronánál nagyobb összeget ily értékben nem tartoznak elfogadni. A fél azonban nem köteles egy koronánál nagyobb összeget bronzérmekben elfogadni.

— **Lóhere- és luczernamag tisztításra** ajánljuk az E. G. E. tisztító raktárát, mely a kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Áru-raktárában (megkeresés és áru is oda intézendő!) van elhelyezve. (Kolozsvár, vasut mellett). Díjak mérsékeltek. Állami vetőmagvizsgáló állomás általi plombozás! (2.)

— **Romániai tanulmányut.** Mint a „Nagy-Küküllő“-ben olvassuk a földmivelésügyi miniszterium Szász István m. kir. állattenyésztési felügyelőt tanulmányútra Romániába küldte ki. Ezen utasítás célja legfőképpen Románia juhtenyésztésének megismerése volt, különösen pedig azon források kikutatása, amelyekből hazai juhtenyésztésünk részére megfelelő és jó czigája tenyészanyag volna beszerezhető.

Szász felügyelő érintkezett e tárgyban több előkelő román nagybirtokossal és más közgazdasági tényezőkkel beutazta a prahovai, buzei, rimniks-eroti, bailni, curvurulni, konstantni, jalomicai, ilfovi, vlascai és teleozmani kerületeket, melyekben a czigája juh tenyésztése leginkább el van terjedve és úgy találta, hogy a legjobb anyagot Buzeo, Rimnik, Braila, Cernavoda, Medsugia és Maugalia környékén lehetne vásárolni, de arról a mesés olcsóságról melynek híre nálunk el volt terjedve egyáltalán nincsen szó, mert a jó anyagnak párját 20-22 francra kell megfizetni, a mikor hozzászámítva a szállítási és vámkiadásokat ide haza körülbelül 24 koronára állana a czigájának párja. Ilyen körülmények között még bívonytalan, fog-e a tervbe vett nagyobb mennyiség importálni vagy sem.

— **A torontalmegyei gazdasági egyesület 1899. működése** mult évi december hó 29-én tartott közgyűlésén kell, hogy mindnyájunk előtt örvendetes színben tűnjék föl. Működésének méltatása a Csekonics Endre gróf egyesületi elnök előterjesztésében van. A vármegyei állattenyésztés érdekében olyan tevékenységet fejtett ki, ami épen csak a földmivelésügyi miniszter hathatós támogatásával volt lehetséges. A miniszter a mult évben ugyanis 106 ezer koronát adott 4%-re kölcsön az egyesületnek, hogy az azt a megyebeli kisgazdáknak szarvasmarhavasárlás céljából tovább kölcsön adja. Kölcsönöztek is a gazdák: 101600 koronát s az egyesületi titkár vezetésével Bonyhádra és Hőgyészre tett kirándulásuk alkalmából 179 drb. tehent és üszöt vásároltak 57014 kor. értékben s a többiért is már jórészt beszerezték a teheneiket. Az egyesület közvetítette sikerrel a tenyészállatok községenként való beszerzését. Kiszközölte az egyesület, hogy az 1900. évre az állami ménék a vármegyében szaporíttatni fognak. Rendezett az egyesület két ló- és egy szarvasmarhadijazást s a baromfi-tenyésztést is üdvöz intézkedésekkel fejleszti. A növénytermelés terén három irányban fejtett ki az egyesület működését: 1. Vetőmagvak közvetítése, a mezőhegyesi ménesbirtokról hozott vetőmag kiosztása. 2. Új kultúr-növények — cukorrépa-termes — fölkarolása; 3. Növénytermelési kísérletezés. A növénytermelés körébe vágó működése volt továbbá az egyesületnek a lajosfalvi komlótermelők érdekében kifejtett azon tevékenysége, hogy Csérei Lajos komlótermelési szaktanár által a 70 holdon komló termelő község gazdái a komlótermelésben kioktatottak. Komlótermelők szövetkezetét és komlót vásárt szervezett, a szőlők ujtelepítését veszszök vásárlásával és kiosztásával előmozdította, a gazdálkodási ismereteket illetőleg három mintagazdaságot létesített az egyesület. Hasznos működést fejtett ki az egyesület szövetkezetek létrehozásánál, a szegedi kiállításban való résztvétellel és cselédek kitüntetésével és díjazásával. Szóval hasznos tevékenységet fejt ki vármegyéjében ez az agilis egyesület, a mit nagy mértékben a földmivelésügyi miniszter mindenre kiterjedő figyelme tesz lehetővé.

— **Kísérlet vaskarókkal.** A szőlőfelújítás rohamos terjedésével nagy lett a karóhiány, úgy, hogy vannak vidékek, a hol 80-90 koronáért sem lehet már jóra való tölg- vagy ákáczkarót kapni. A földmivelésügyi miniszter előre látva e bajt, kísérleteket tétett vaskarókkal. Egyelőre 50.000 darabot rendelt mintának Németországból. A karók két méter hosszúak, háromszögletesek, végig az oldalokon homorú mélyedéssel és egészen emailrozottak. A karókat a miniszter próbaképp kiosztja az ország különböző vidékein és ha beválnak, lépéseket fog tenni, hogy a karók magyar vaskarókkal állíttassanak elő és lehetőleg olcsó áron bocsájtassanak a termelők rendelkezésére. — **Magyar vessző Odesszában.** Az odesszai phylloxera-bizottság elhatározta, hogy a phylloxera által tönkretett szőlőjét részben magyarországi vesszővel kívánja rekonstruálni és e végből több fajú sima vesszőt kér Darányi

földmivelésügyi minisztertől. A miniszter válaszában arról értesíti az odesszai phylloxera-bizottságot, hogy a kívánt sima vesszőket rendelkezésére bocsájtja.

— **Aratás a burok földjén.** Szegény burokat az Ursten egyik kezével sujtja, másik kezével áldja. Véres háborújak van az anokkal és termésük oly jó, milyen már rég nem volt. A burok földjén most kezdődik az aratás. Az idén ott az asszonyok, gyermekek és aggok fognak aratni, mert minden épkéz-láb férfi — a harctéren arat.

KÖZGAZDASÁG, ÜZLET, FORGALOM.

— **Darányi miniszter és a hazai ipar.** A földmivelésügyi miniszter utasította összes alantassait, hogy az ipari szükségletek beszerzésére vonatkozó szállítások odaitélésénél megfelelő minőség és ár mellett első sorban a helyi ipart vegyék figyelembe. Rendeletében kötelezte a miniszter közegeit, hogy ha a szállítás odaitélése körüli eljárás alkalmával tűnik ki, hogy a szállítandó cikk külföldről való beszerzést igényel, a szállítást odaitélés előtt tegyenek hozzá esetről-esetre jelentést és kérjék ki engedélyt, melyet azonban csak akkor fog megadni, ha az illető cikk megfelelő mennyiségben, árban és minőségben hazai iparosoknál, gyárosoknál nem lehet megszerezni. Ez alkalommal arra is utasította Darányi miniszter összes közegeit, hogy a kereskedők és iparosok számlái kifizetésénél mindig soron kívül intézkedjenek.

— **A kőbányai sertészárlet.** Az osztrák részről Kőbánya ellen rendelt sertésforgalmi zárlet ügye élénken foglalkoztatja a hazai közgazdaságot s kivált a közvetlenül érdekeltet várják a magyar kormány részéről az ügyben tett lépések eredményeit. Időközben mindjobban világosabbá válik, hogy tulajdonképpen honnan is fúj a szél? Ausztriában ugyanis széleskörű s jól szervezett agitáció folyik a mezőgazdasági szakkörökben, egyesületekben és testületekben a magyar sertés-kivétel ellen s csodálatos egyértelműséggel mindezek a korporációk a sertésvész behozatalának veszedelmét emlegetik. A bécsi mezőgazdasági egyesület nemcsak hogy feliratot intézett ebben az ügyben az osztrák kormányhoz és a reichsrathoz, hanem annyira ment, hogy nyílt felhívásban óvja az osztrák gazdákat a magyarországi sertések megvásárlásától.

— **A gabonahatáridőüzlet ügye.** Hege-düs Sándor kereskedelemügyi miniszter leiratot intézett a budapesti Áru- és Értéktőzsdetanácsához a gabonahatáridő-üzlet reformja ügyében. A miniszter utasítja leiratában a tőzsdetanácsot, hogy foglalkozzék az ügygel és tizze napirendre egyik legközelebbi ülésén a szükséges újítások tárgyalását. A tőzsdavezetősége az ügyet kiadta tanulmányozás végett az igazgatóbizottságnak és ez a jövő év első hetére egybehivandó teljes ülésen be-terjeszti majd megfelelő indítványát.

— **Szigoru törvény az élelmiszerek meghamisítása ellen.** Persze Franciaországban és még eddig nálunk nem tárgyalatik most a szenátus által egy törvényjavaslat, a mely 50 egész 2500 frt büntetést indítványoz minden élelmiszer hamisításra; továbbá 25-1500 frtig óhajtja sujtani azokat, a kik hamisan mérik az árut. Ha a hamisított áru az ember egészségét veszélyezteti 3-12 havi fogházbüntetés szabotnék ki. Csakis ily drákoi törvényekkel lehetne a hamisításokat mérsékelni. Most nálunk az ilyesmi egész közönséges dolog. A legvadabb hamisításokat szövetek és szörmékben üzik és gypju, selyem helyett hitvány gypat árutak sóznak büntetlenül a vevők nyakára. Ha nálunk ily törvényt hoznának és végre is hajtanák, csinos néhány milliót lehetne a büntetés pénzeiből közintézmények létesítésére összegyűjteni s ha termelő s fogyasztóközönségnek egyaránt haszna lenne belőle.

— Gabonaüzlet. Az enyhe időjárás nemcsak nálunk, de az egész kontinensen már napok óta tart. Angliában a talaj, a tavaszi vetésre rendkívül kedvezően van előkészítve s Franciaországban is az utóbbi idő szigorú hidege sem okozott semmilyen hátrányt. Romániában a téli vetés jól telet s a kilátások kedvezőek Oroszországban a vetések csak néhány kerületben, a hol száraz volt az idő, nem felelnek meg a várakozásnak, általában a kilátások jók. A kedvező termésjelentés is, mindinkább beigazolást nyert, a mit különösen a kikötőkben összegyűlő készletek is bizonyítanak.

— Czukorbevitelünk Svájcba. Zürichi főkonzulátusunk az 1898. évi svájci czukor-kereskedelemtől a következőket jelenti: A czukor ára 1898-ban nem emelkedett oly magasra, mint az a spanyol-amerikai háború és az eredetileg kevésre becsült termelés következtében várható volt. Ehhez sokban járulhatott az is, hogy az 1898. évi június havára Brüsszelbe a kiviteli prémiumok tárgyában egybehívott tanácskozás eredménytelenül végződött. Az utolsó két évben Svájcba bevitelt:

	1898.	1899.
Nyers-, kristály-, pille- és szőlő-czukor	420.322	400.735
az Osztr.-magyar monarchiából érkezett	222.272	257.050
Süveg-, tábla- és darab czukor	144.479	135.467
az Osztrák-magy. monarchiából	70.439	67.398
Czukor, vágva és finom por	90.370	95.963
az Osztrák-magy. monarchiából	34.206	38.088

1900. jan. 11.

— Időjárás. Az idő Közép- és Dél-Európában csapadékos, egyebütt pedig jobbra száraz.

A hőmérséklet változásai jelentéktelenek.

Hazánkban a havazás fokozatosan szűnik s ma reggel még nyugaton, illetve a Dunántúl általános.

A hőmérséklet keletről sülyedt.

Jóslat: További fagy és az ország délnyugati, illetve déli felében havazás várható.

Hőmérséklet: Ó-Gyalla 5°2, Budapest 6°0, Zágráb 3°6, Szeged 3°9, Kolozsvár 3°4.

Budapesti gabonatözsde.

I. Készárnyület.

1900. jan. 11.

Kész búzában az irányzat tartott volt. Elkelet 12,000 mm. buza jól tartott áron

A hivatalos árjegyzék árfolyamai a következők:

Buza 76-81 kilós mázsánként	K-tól 14:80-16:20	K-ig.
Rozs 70-72 " " "	12:40-12:60	"
Árpa 60-62 " " "	11:30-11:40	"
Zab 39-41 " " "	10:70-10:90	"
Tengeri " " "	09:20-09:70	"
Repeze " " "	23:---24:50	"

Kolozsvári piac.

A csütörtöki (január 11-iki) hetivásáron a következő árakat jegyeztük föl.

Buza métermázsánként	K-tól 12:30-12:90	K-ig.
Rozs " " "	9:50-10:--	"
Zab " " "	7:20-08:--	"
Árpa " " "	8:90-11:--	"
kukoricza " " "	9:-----	"

LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG: Az irodalmi szakosztály elnöke: Br. BÄNFY ERNŐ, alelnök: SZABÓ SÁMUEL, tagok: Br. FEILITZSCH ARTHUR, Dr. GIDÓFALVY ISTVÁN, GYÁRFÁS BENEDEK, KUSZKÓ ISTVÁN, LÉSZAI FERENCZ, Báró MANNBERG SÁNDOR, TUBA LAJOS, TURCSÁNYI GYULA.

Felelős szerkesztő és kiadó:

TOKAJI LÁSZLÓ.

Társzerkesztő:

JAKAB LÁSZLÓ.

Segéd-szerkesztő:

ÉBER ERNŐ.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONA

NYILT-TÉR.

AZ

ADRIAI BIZTOSÍTÓ-TÁRSULAT

alapított 1838-ik évben.

Vagyonbiztonsági tőkéje 104 millió korona.

A magyarországi igazgatóság intézője:

Br. PODMANICZKY FRIGYES.

E társulat, mely 62 éves fennállása óta 440 millió koronát fizetett ki károk fejében, biztosít a legjutányosabb feltételek mellett: tűz- és robbanási-, valamint jégokozta károk ellen, továbbá az emberek életére, halál és elérési, valamint kiházasítási esetekre.

Erdélyrészi vezérképviselőség

Kolozsvárt:

Szekula Ákos

vezérfelügyelő.

(250.)

HIRDETÉSEK.

GAÁL és MOLNÁR

legnagyobb butor-raktára

KOLOZSVÁRT, Unio-utca 8-10. sz.

Saját műhelyünkben és felügyeletünk alatt szakszerűen készült

ASZTALOS és KÁRPITOS BUTORAINKAT

a leghatározottabb árakban, az érdeklő közönség becses figyelmébe ajánljuk.

(164.)

Gaal és Molnár.

Pályázati hirdetés!

Szilágymegyei nagyobb gazdaságba (önálló kezelésre) képzett és tapasztalt

gazdatiszt kerestetik.

Bizonyítványokkal felszerelt pályázatok

az „Erdélyi Gazda“ kiadóhivatalához

Kolozsvár, Belközép-utca 11. sz. címzendők és küldendők.

(248.)

Eladó

Méz-Cognac.

Tiszta, egészséges; főképp öregeknek és gyengélkedőknek, igen jó hatása.

Ára literenként 3 korona. Nagyobb vételnél kedvezmény. Megrendelések: VOITH GERGELY iparos iskolai igazgató, méhészköri alelnökhöz Szamos-Ujvárra intézendők.

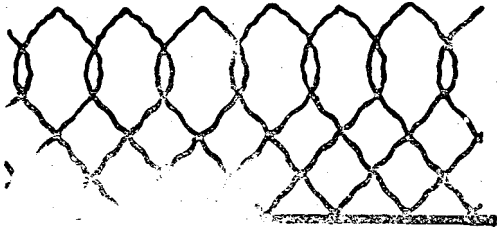
(247.)

LÉBER GYULA

első erdélyi sodrony szövet-fonát és szita-áru gyára

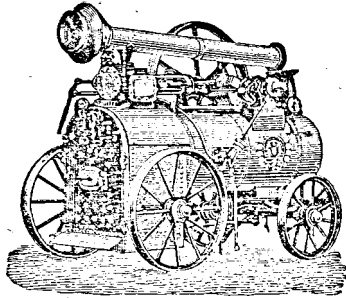
KOLOZSVÁRT, Torda-utca 9. szám.

Ajánlja minden e szakba vágó munkáit, ugymint: kertek, erdők, vadaskertek, szőlők, sírhelyek, stb. bekerítéséhez való **Gép-sodrony-fonatait**, majorsági udvarok fonnattal való bevonását; pincze, padlás, felső világsági, magtár és éléskamra ablakok rostélyzatát, áthányó rosták, szén, koks, kavics válogatásához; szikrafogók gépekhez. Zöldre festett légy szövet, szelelő és löherosták. Backer-féle rosták és egyébféle használatra vas-, réz- és czinszövetek, Kruppa-sodrony szegélyzetek, aczél tüskés sodrony-kertek s. a. t. bekerítésére. Különbféle mintákban, fakeretbe foglalt rosták és szíták, ruganyos ágyceték (mátráz), sodrony-láb-törpök. Képes árjegyzékkel kívánatra ingyen és bérmentve szolgálók. (121.)

FEHÉR MIKLÓS

gépgyára

Budepest, IX., Üllői-ut 23. szám.

Ajánlja a m. kir. államvasutak gépgyárában készült gőzcséplő garnitúrákat, Compound lokomobilokat stb., raktáron tart mindennemű gazdasági gépet, földmívelési eszközt, továbbá

jól kijavított lokomobilokat és cséplőgépeket különböző gyártmány és nagyságban, ajánlja jól felszerelt gépműhelyét gépek javítására és malomszerelvények gyártására. **Csereüzletek** lokomobil és cséplőgépekre köttetnek.

Mérsékelt árak, kedvező fizetési feltételek.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Magyar kölcsönös állatbiztosító társaság mint szövetkezet
BUDAPEST, Ferencz-körút 30.

(241.) Biztosításokat elfogad:

Iovak és szarvasmarhák

elhullása következtében beállott káresetek megtérítésére.

Kártérítési igénye fennáll:

ha közönséges és járványos betegségben, vagy baleset folytán pusztul el az állat, továbbá, ha a szövetkezet kényszervágást kénytelen elrendelni.

A díjak rendkívüli mérsékeltek.

Cselédállatok biztosítása (járvány ellen is 1 1/2% díj mellett).

Az intézet élén állanak:

báró Sztojanovics György, földbirtokos, elnök, Ambrózy Gyula, földbirtokos, gróf Bethlen András, cs. és kir. kamarás, országgy. képviselő, földbirtokos, dr. Bély László, országgy. képviselő, földbirtokos, Chernel György, cs. és kir. kamarás, országgy. képviselő, földbirtokos, báró Jósika Gábor, cs. és kir. kamarás, országgy. képviselő, földbirtokos, gróf Korniss Károly, főrendiházi tag, földbirtokos, báró Nyáry Béla, cs. és kir. kamarás, földbirtokos, gróf Ráday Gedeon, földbirtokos, dr. Simay Aladár, a „Magyar agrár- és járadékbank részv. t.” gazdasági tanácsosa, dr. Tetéleni Armin, ügyvéd, Tahy István, cs. és kir. kamarás, „Pestmegyei gazdasági egyesület” alelnöke, földbirtokos, Zaleski Jenő, földbirtokos, dr. Pajor Ignác, földbirtokos, intézeti igazgató, igazgatósági tagok.

Fölvilágosítással szívesen szolgál az igazgatóság és a vidéki ügynökségek.

THEK ENDRE zongora-raktára

Kolozsvárt, Unio-utca 12, sz. a. I. emelet.

Hangszereim hangszépség dolgában nemcsak utolérlek a külföldi gyártmányokat, de a legújabb találmányok alkalmazása által azokat sok tekintetben fölül is mulják.

Araim jutányosak, a fizetési feltételek előnyösek.

Képes árjegyzék rendelkezésre áll s kívánatra bárhova megküldetik. Gyártmányaimat a művelt nagyközönség szíves figyelmébe ajánlom. (152.)

Tisztelettel **THEK ENDRE** budapesti zongoragyáros.**STOLCZ WINCZE**

Kolozsvár főtér 11.

Arany, Ezüst, Ékszer

javítások, átalakítások, valamint minden új munkák szakszerű előállítását pontosan eszközöztetik. (127.)

BRÁZAY KÁLMÁN
SÓSBORSZESZ
KÉSZÍTMÉNYE.

NAGY ÜVEG ÁRA - 2 KOR.
KIS ÜVEG ÁRA - 1 KOR.

Használati utasítás
minden üveghez
mellékelve van.

Világhírű, rendkívül jó hatású háziszor bedörzsölés által, meghalás esetében: csusz, köszvény és f'iszaggatásnál, hurutos szembajknál, toroklobnál, differitlissnál, fogfájásnál, migrain, hajhullás és lábizzadás ellen. Gyógyó módra (massage) orvosi tekintélyek által ajánlott kiváló szer. Használati utasítás, melyben minden egyes baj ellen miként alkalmazása e szernek részletesen le van írva, minden üveghez mellékelve van.

Gyártási hely: Budapest.

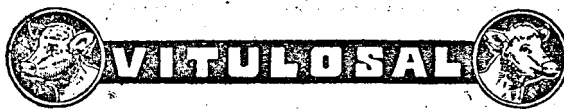
Kapható minden fűszerkereskedésben s gyógyszerárban.

Számos elismerő-levél a világ minden részéből.

(249.)

CSIRÁZTATÓ KÉSZÜLÉK
IGEN PRAKTIKUS, OLCSÓN
ELADÓ. CZIM A KIADÓBAN!

X.

(252.) (törvényileg védve)

(Dr. Weissenberg H.)

Egyedüli biztos óvszer

a fertőző borjűvérhas ellen

(BORJUVÉSZ.)

Mindig biztos hatású egyszerű alkalmazás!

Elkülönítés, fertőtlenítés stb. szükségtelen.

Számos elismerő nyilatkozat.

Egyedüli készítője:

Menge B. vegyész Tichau O.-S.

Ismertető füzetek ingyen és bérmentve.

Magyarországi vezérképviselő:

Kalmár Vilmos

Budapest, VI., Teréz-körút 3.

Bérletfelhagyás miatt eladó

(251.)

50 darab **vészen átment 2 1/2 éves tiszta kondorszőrü mangalicza tenyész-kocza** és 7 darab **tenyész-kan**. Koczák [március 1-én] kezdenek malacozni. Megtekinthetők **Ajtay Géza** bérgazdaságán **Mező-Szengyel, Torda-Aranyos megye**.

Ugyanott eladó 200 darab keresztezett finom gyapjas egészséges és jótejelő anya **juh** és 15 darab kiváló szép tenyészkos.

Tagosított birtok eladó

M.-Szt.-György határán, a mely **158 hold szántó, 31 hold szénafű, 28 hold rét, 27 hold legelő és 15 hold kertből áll.**

A földek mind első minőségűek és jó karban tartottak. A hozzátartozó belsőség kifogástalan jó gazdasági épületekkel van ellátva, s megyei fő utvonallal mellett fekszik. Állomás Kis-Sármás 10 km. országoton.

Tudakozódni lehet **Ferenczi Jenő** szolgabírónál **Tordán**. (253.)

Clichéket árjegyzékek, könyvek, szak- és folyóiratok, katalógusok és hirdetések, valamint minden egyéb nyomtatvány illusztrálásához rajz vagy fénykép után kitűnő kivitelben és legolcsóbb áron készít és szállit:

Fischer Lipót

chemigrafikai műintézete

Budapest,

IV., Kossuth Lajos-utca 15.

az Újvilág-utczával szemben.

Vidéki megrendelések is legnagyobb pontossággal és figyelemmel teljesíttetnek. (4.)

Magyar Jelzálog-Hitelbank

alaptőkéje teljesen befizetett 15 millió arany forint.

Képviselősege utján Kolozsvártt (Jókai-utca 2. sz., gr. Rhédey-ház, I. em.)

4% Záloglevélkölcsönöket

nyujt földbirtokra: 50 évi törlesztéssel 5 százalék,

nagyobb városokban fekvő házakra 40 évi törlesztéssel 5-40 százaléki évi részletfizetés mellett és magasabb leszámítási árfolyam mellett 4 1/2%-os záloglevélkölcsönöket földbirtokra 50 évi törlesztéssel 5-40 százalék és nagyobb városokban fekvő házakra 42 1/2 évi törlesztéssel 5-65% évi részletfizetés mellett.

A jelzálogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megszavazandó kölcsön összegére nézve az Erdélyi Gazdasági Egylet bizalmi férfiai adnak véleményét. (1.)

A bank képviselőségénél kaphatók 4% és 4 1/2%-os záloglevelek, 3%-os nyereségekörvények.

„Utolsó hét!”

6

huzásra érvényes jótékonycélu — sorsjáték a budapesti poliklinikai egyesület kórháza javára — sorsjegy ára csak

1 korona.

Főnyeremény

100,000

korona ért.

5 nyeremény á 20.000 kor. stb. ért. Kivánatra 20% levonással készpénzben kifizettetik.

Első huzás visszavonhatatlanul már január hó 4-én.

Megrendeléseket pontosan teljesít:

a jótékonycélu sorsjáték kezelősége

IV. ker., Kossuth Lajos-utca I. sz.

(226.)

Elemi Biztosító Részvénytársaság.

Teljesen befizetett részvénytőke 4.000.000 korona.

Kolozsvár, 1900. január hó.

Van szerencsém t. Cz. b. tudomására hogy az

Elemi Biztosító Részvénytársaság

kolozsvári vezérképviselőségét átvettem, s intézetem számára tőbiztosítási ajánlatokat épületekre, ingóságokra, áruraktár, termény és takarmánykészletekre stb., valamint gyári és átalány-biztosításokra vonatkozólag elintézés czéljából elfogadok.

Midőn egyszersmind b tudomására hozom, hogy az általam képviselt intézet más biztosító vállalattal szemben kötelezettségben nem áll (nincs kartelben), kérem, hogy szíveskedjék b bizalmával megtisztelni, a mit legelőnyösebb feltételekkel és méltányos eljárással mindenkor kiérdemelni iparkodom.

Kiváló tisztelettel

az Elemi Biztosító Részv. Társaság kolozsvári vezérképviselősege:

Ferenczy Dezső

Jókai-utca 4. sz., Ferenczi-ház.

(254.)

Vidéki ügynökök a legelőnyösebb feltételekkel felvétetnek.

KASSANTAL

aranyozó-üzlete

Kolozsvárt, Belközép-utca 14. szám.

Aranyozó műhelyében készít új képkereteket tükörkereteket, consolokat, szalon-asztalt, függönytartókat. Mindenféle aranyozott butorokat elvállal jutányos árban felelősség mellett.

Régi keretek aranyozását jutányos árban.

Továbbá templomi aranyozásokat, új oltár készítését rajz szerint. Régi oltárok újbóli aranyozását a legjobb csiszolt arannyal

jutányos árban, felelősség mellett elvállal.

Oltár gyertyatartókat, feszületeket jó, tiszta és tartós arannyal, aranyozásáért felelősséget vállalok.

Pontos kiszolgálás!

(163.)

Kitüntetve az ezredéves országos kiállításon.

RIMOCZY FERENCZ

butor- és épület-asztalos,

Kolozsvárt, Szép-utca 1. szám.

Elvállal mindennemű stíli butor-készítést a legszolidabb kivitelben. Készít portál és üzleti berendezéseket.

(221.)

**Takarmány-
búzakorpa
és dereze**

kitűnő minőségű, 10 métermázsán felül bármily mennyiségben

igen jutányos árban

(234.)

eladó.

Értekezni és rendelni lehet levélileg, akár személyesen: naponta d. e. 11 órakor a lap kiadóhivatalában, hol a korpa is megtekinthető.

A 13652. szám alatt szabadalmazott SOMOGYI GÉZA-féle
állatok emésztését elősegítő por
mindenféle sertésbetegségek ellen
sikeres hatással bír.

A 13652. sz. magy. kir. szabadalmi okiratnak kivonata.

Jelen találmány tárgya egy eljárás, áll a táppor előállítására, melyet állatok, különösen sertések úgy folyékony, mint szilárd táplálékába belekeverve, annak emészthetőségét megkönnyíti

Mint a tapasztalatok bizonyították, ezen tápporral ellátott táplálék az állat szervezetére igen jótékonyan hat, a mennyiben annak ellenálló-képességét betegségek ellen már aránylag rövid használat után nagy mértékben növeli.

Figyelmeztetés.

A por, melyet az étellel együtt bevesz a sertés, a gyomorból megemésztés után a vékonybelekbe kerül, a hol az tovább emésztődve annak alkalmas részei a bél szivó edényei (bolyhai) által felszívódnak s a tápláló szervok erein keresztül a vérbe vitetnek és számtalan véredény által szétterjednek a test minden részébe; innen van tehát az, hogy a por tartalma szerint belsőleg hat, mert ha találmányom rendszeresen használva lesz, sikeres eredménnyel jár.

Használati utasítás.

Ha az állat nem eszik és nem emészt, hetenként 2-szer 3 deka 1½ evőkanállal adandó naponta

Ha az állat gyengélkedik, az első két nap 5 deka 2½ evőkanállal naponta. Azonban, ha betegségbe megy át, két napon át 8 deka 4 evőkanállal etetendő. — A por kevés hig ételbe keverendő

Kapható mindenütt.

¼ kg. doboz 90 fillér (45 kr.), ½ kg. doboz 1 korona 80 fillér (90 kr.)

(245.)

SOMOGYI GÉZA, Arad.

Főraktár Kolozsváron:

BURGER FRIGYES droguista urnál.

Országos Magyar Kölcsönös Biztosító Szövetkezet.
BUDAPESTEN, VIII., József-körut 8.

Alakult 1894. évben.

Elnök: TELEKI GÉZA gróf. Alelnök CSAVOSSY BÉLA.

Igazgatósági tagok:

ANDRÁSSY GÉZA gróf, DESSE WFFY ARISTID, PÜSPÖKY EMIL, SZÖNYI ZSIGMOND
TELEKI SÁNDOR gr.

Vezérigazgató: SZÖNYI ZSIGMOND.

Az Országos Magyar Kölcsönös Biztosító Szövetkezet a gazdaközönség általános elismerése szerint a biztosítás terén híven megfelel hivatásának; folyton fejleszti a reformokat, melyeket a gazdaközönség évek óta sürgetett és a károknak gyors és méltányos kiegyenlítésével a felek teljes meglegedését vívta ki magának; az

épület és átalány (pauschal) biztosításnál

rendkívül mérsékelt díjaival tetemes megtakarítást tesz lehetővé, a szövetkezet pusztán csak a díjakat számítja fel a megfelelő kincstári bélyeggel; — minden más illeték kizárásával.

A takarmány és szalmáeseleség

biztosítása egy intézetnél sem eszközölhető oly olcsón és oly kedvező feltételek mellett, mint a szövetkezetnél.

Gazdasági egyesületi tagok — tekintet nélkül a biztosított érték nagyságára — a tiszta díjból 5% díjengedményben részesülnek.

Kiszágnak, ha huszan egyszerre, egy csoportban, de külön-külön ajánlattal terményeiket biztosítják, 10% engedményben részesülnek.

Bővebb felvilágosítással szolgál az igazgatóság Budapest (József-körut 8.) és a vidéken létesített ügynökségek. (185.)

Rozs szállítás iránti hirdetmény.

A kolozs-tordai m. kir. állami ménegazdaság 1900. évi

236 métermázsa rozs

szükségletének biztosítása végett

folyó évi január hó 20-án délelőtt 10 órakor

alulírott intézőségénél (Kolozs pusztá u. p. Kolozs) zárt írásbeli ajánlatok útján nyilvános ajánlati versenytárgyalás fog tartatni.

Az 1 koronás bélyeggel ellátott ajánlatok — melyekben kiteendő, hogy ajánlattevő a szállítási feltételeket ismeri és elfogadja, — legkésőbb fent kitett határideig alulírott intézőséghez juttatandók, honnan pályázni szándékozónak a szállítási részletes feltételek kívánatra megküldetnek.

Kolozspusztá, u. p. Kolozs, 1900. évi január 3-án.

(246.)

A kolozs-tordai m. kir. állami ménegazdaság intézősége.

Eladó küküllői új borok!

5000 liter *olasz rizling, piros sylváni, sauvignon* és *semillon* (phylloxeramentes) szőlőből sajtolott új bort s ezenfelül 400 liter kitünő, tisztánkezelt *carbenet* bort 1900. év január havában az első lehuzás után eladok. Az árak tekintetében a kötendő egységhez szabom magamat; szállítási költség vétőt illeti!

Bővebbi felvilágosításokkal készségesen szolgállok.

Demény Dániel

földbirtokos

(243.)

Kocsárdon (posta: Maros-Csapón)

Kis-Küküllővármegyében.

Tisztán kezelt asztali, csemege borok!

Marcinkiewicz Ignác férfi ruha-szabó

KOLOZSVÁRT, Belközép-utca 3. szám.

Ajánlja 18 év óta fennálló s a mai kor és divat követelményeinek teljesen megfelelően berendezett

FÉRFI-SZABÓ-ÜZLETÉT.

Raktáron tart nagyon szép hazai, valamint valódi angol, francia és külföldi szövet-ujdonságokat.

Ugy helyi, mint vidéki megrendeléseket szakszerű munkával pontosan és olcsón teljesít.

(150.)